

CAPUT I.

Iustæ multorum querelæ adversus inconsultas catholici Jurisconsulti censuras, celeberrimo de imitatione Christi Anonymo, ob doctrinam cum dogmate catholico prorsus analogam justo licentiosius inflictas. Inde natum Auctori consilium, opposita apologia consulendi, & famæ viri Ascetarum longe præclarissimi, & per latus ejus perperam laceffitæ catholicæ veritati. Censoris intentio a malæ fidei suspitione, aut deliberatæ prolapsionis invidia liberatur. Nihil tamen suppetit, quod excusandæ ejus censuræ suffragetur.

§. I.

Et si Horatiano consilio citius, justo tamen serius, quam argumenti ratio posceret, in lucem demum prodit, quod heic jam sistimus, apologetici præsentis specimen,

& istud quidem non supinæ cunctationis, aut inertiae vitio, sed quod primum præter urgentiores alios labores plurimos, alternans deinceps rerum vicissitudo, maturationem pridem cæpti operis identidem sufflaminasset, propriis certe ingratis in præsens usque prorogatum. Prius vero, quam propositi hujus nostri, inique consilii rationem reddamus, præ ceteris, qua potissimum occasione ad hocce scriptiois genus animum adjecerimus, prævie duximus exponendum.

Occasio igitur præcipua texendæ hujus apologiæ hæc unica fere, ac sola fuit. Jam anno MDCCLXXVI, publici juris factus est exiguæ licet molis, multigenæ tamen & exquisitæ eruditionis libellus, sub hac epigraphæ. *Positiones inaugurales ex universo jure divino & humano, publico & privato selectæ*, quas pro consequenda in universo jure Doctaratus laurea *publicæ eruditorum disquisitioni* in magna aula academica submitit vir jurisprudentiæ peritiæ apud suos utquam maxime commendatus. Et potuisset sane Positionum harum adornator simul ac propugnator parta hoc suo specimine eruditionis famæ quietius remota omni procul invidia perfrui, si modo justos inter saniores critices terminos contineri maluisset, sibi que temperasset a censuris non nihil insolentioribus, ob quas haud levem affectatæ singularitatis suspicionem apud non paucos incurrit. Displicuit vero inter alia plurimis Auctorem opusculi *De imitatione Christi* omnium judicio Asectarum facile principem, nullo plane merito suo ad subeundam ferulam postliminio trahi, traditamque ab eo doctrinam recentioris Aristarchi obeliscis præfidentius jugulari.

§. II. Offendit porro istud plurimos cum primis propterea, quod hucusque tantam sibi apud probos omnes venerationem comparasset celebratissimus per
Chri-

Christianum orbem laudati Anonymi libellus; ut post sacros Codices nullus tam frequentibus typis fuerit excusus, nullus tam cupide ab omnibus expetitus, atque a summis, mediis, infimis lectitatus; nullus, qui in tam diversas plurimarum nationum linguas sit translatus, *) atque omnium calculis approbatus. Et vel ideo visa est plerisque res plurimum invisa, tam celebrem, nobilemque partem nunc primum atro carbone scædari, cujus ascetica morum documenta a præcipuis vitæ spiritualis magistris magno semper in pretio habita fuissent, **) atque a viris sacra eruditione maxime conspicuis, quos inter Card. *Baronius* & *Ludovicus Granatefsis* merito numerandi, nunquamnon summis encomiis impensius commendata, ut propterea doctis.

A 4

Card.

*) Harum versionum, ac editionum Catalogum exhibet *Fabritius* in Bibliotheca med: & infim. Latin. Ab hoc vero tempore multum auctus est novarum editionum numerus. Post Venetam de Anno 1761 ex accuratissima recensione *Heriberti Ros-Weydi* novissima, eaque splendida an. 1773 Parisiis prodit, cujus tamen plures interpolationes occasionem dedere Francisco Josepho *Desbillons* aliam correctiorem adornandi, quæ an. 1780. Manchemii ex typographia academica prodit sub titulo: *De imitatione Christi libri quatuor ad veram lectionem revocati, & auctori Thomæ a Kempis devoto vindicati*. Adjectus est demum Index Parisin. interpolationum.

**) Et quidem de S. Carolo Boromæo legimus eum semper libellum hunc secum deferre solitum, indeque hausit ab eo regulæ perfectæ illius, ac solidæ pietatis, quæ subinde in omnibus ejus vitæ actionibus resplenduit: de S. *Philippo Nerio* accepimus: eum exinde omnem hausisse, quo postea inclaruit, christianæ perfectionis spiritum. Ferunt denique, ut alios prætermittam, S. *Ignatio Lojola* adeo proprium, familiaremque fuisse, ut totius vitæ illius ratio, quasi eminens ac viva quædam ejus imago fuisse credatur: prout hæc & alia plura in hujus opusculi commendationem faciendâ recte notarunt, qui in illud præfati sunt.

Car. Bellarminus palam subinde fit contestatus: *opusculum hoc sane utilissimum esse, ac jure in tota Ecclesia omnium consensu receptum, & frequentatum.*

§ III. Quoniam porro nemo unus, quod sciam, usque in præsens visus est, scriptor catholicus, qui præclarissimi hujus Ascetæ orthodoxiam, vel minima sui parte in dubium revocare, aut suspectam quoquo modo reddere aliquando attentasset: eapropter paradoxum cuique merito videbitur, prorsusque inexpectatum phœnomenon, tanti meriti auctorem nunc primum a sequentis ævi Jurisconsulto catholico, nedum *inconvenientis locutionis* onerari invidia, sed etiam, quod ad majorem ejus ignominiam facit, palam inflictâ *erroris* censura, multo quam par sit, licentiosius infamari. Adeo nimirum hodie nihil est etiam a sæculis communi omnium judicio, calculoque probatum, quod præfidentioris critices effugere tribunal possit: *) nempe ut jure olim Poeta cecinit.

Sic nocet innocuo nocuus, causamque nocendi invenit. — — —

§. IV.

*) Nec mirum istud videri cuiquam debet, si probe secum expendat, quæ de criticorum quorundam genio oportune notavit in præfatione operis *de Ingeniorum moderatione* sub adscititio *Lamindi Britanii* nomine latens celeberr. *Ludovicus Muratorius*. Nempe famam aucupanti, inquit ille, nulla occurrit ratio facilior, quam censorem agere, & potissimum in scriptores diuturni temporis præscriptione, vel suffragantium auctoritate sacros. Quod enim est ad Criticos non paucos, ubi errores in magnis viris deprehendisse sibi visi sunt; tum sibi tacite gratulantur, quasi ingenio aut judicio præstantiori poleant ipsi, & aliqua saltem ex parte vincant tot ingeniorum victores. Et esto interdum censura aliena nostro judicio proffit; semper tamen nostræ ambitioni blanditur; quippe depressis proceris arboribus
vel

§. IV. Atque hinc ortæ probos inter ac eruditos privatae primum quidem miffiones, tum vero aperte etiam querelæ ac indignationes adverfus novellum hunc Catonem piiffimo Ascetæ noftrø tantopere infenfum, fimulque floeci facientem in uno hujus viri contemptu, tot hominum judicia eidem, ejusque doctrinæ faventia. *) Et quamquam perfuadere fibi, aut aliis fortaffe potuiffet, fe veritatis unius amore, quæ omnibus præferenda eft, in auctorem hunc irruiiffe; vix tamen erit, ut perfuadeat, fe non exceffiffe modum, ac moderationem juftæ cenfuræ, aut dictatoriæ poteltatis munia ufurpatione præpoftera non invaiffe, ut fuo loco videbimus.

§. V.

vel ipfa virgulta fibi crefcere confeflim videntur. Quare quod de fui ævi criticis *Celeftinus* Papa ad Clerum, populumque Conftantinopolitanum feribens notavit, idem etiam de quibusdam ævi noftri Ariftarchis adplicari fors non injuria poffet: *quia, agebat ille, fermonum novitates de vano gloriæ amore nafcuntur, dum nonnulli volunt acuti, perfpicaces, & fapientes videri, quærunt, quid novi proferant, unde apud animos imperitos temporalem acuminis gloriã confequantur.* Quamvis igitur in hujus quoque vitii cenforibus communis fufpicionem trahi clariffimus nofter ab iis fors poffit, quibus non aliunde, quam ex edito Poftrionum fuarum fpecimine, hucusque innotuit; attamen ab hac affectatâ gloriæ imputatione eum facile nobifcum abfolvent, qui æquo animo expenderint, jam tunc a fummo Principe delatos publicæ in jurisprudentiã cathedræ honores academicos amplioſorem huic viro folidioris gloriæ capeſtendæ viam, campumque aperuiſſe, quam ut ſua illa in Anonymum feveritate laureolam quærere in muſtaceo voluiſſe, fufpicari prudenter poſſis. Quid? quod hujus viri gravitas, & inter ſuos notoria ingenuitas hujusmodi fufpicionem prorfus elidat.

*) Recte obſervat Exim. *P. Gazzaniga* in Nota diſſertationis tertiæ de gratia Capiti 3 ſubjecta: cum jam diu hic liber omnium fidelium manibus teri conſueverit, ejusque doctrina communi talento probata ſit, ejus confequenter vocem, eſſe quaſi vocem integre multitudinis.

§. V. Sed neque præterea (verba sunt laudati *Muratorii* ob argumenti analogiam in rem nostram isthic accomodata) non inquam, eo solum nomine clarissimo Censori nostro succensendum, quod is male adeo piissimum Ascetam habuerit, virum nempe, quisquis ille fuerit, cujus sacræ eruditionis fama, nec laudibus crescere nostris, neque alieno livore, ac vituperio imminui jam queat. Quamquam Ascetam hunc super alios omnes veneremur, supra illum tamen veritatem esse colendam constat. Quare si stet a Censore veritas, cur illi irascamur, nos, & Anonymum suum meliora docenti? Unum igitur, idque præcipuum fuit, ob quod Positionum inauguralium auctor se veniamini digne dignum fecit, nempe veritas catholica, ut nobis, aliisque videtur, per inconsultam, qua Ascetarum Principem immerito perstrinxerat, *erroris* censuram indirecte, quod ajunt, ab eo impugnata, & peperam in discrimen adducta Ecclesiæ Catholicæ doctrina.

§. VI. Quum igitur injuria orthodoxæ veritati illata ad omnes pertineat veritatis amantes, matureque obsistendum sit morbis pejora minantibus, secundum illud Nasonis: *Opprime dum nova sunt, pravi mala semina morbi*: hinc eorum, quos facere id ex officio oportebat, negligentiam supplere volentes, natum nobis consilium, ut opposita apologia consultum iremum famæ viri Ascetarum multo præstantissimi, tum per latus ejus *lacsissæ* catholicæ veritati; ne, dum hæc in alieno corio vapulat, palam interim triumphet error, aut certe ex intempestiva veritatis amantium taciturnitate jus civitatis sibi vindicet, imo ex ignava impugnandi dissimulatione robur quoque auctoritatis obtineat; si quidem verissimum est, atque experientia multa comprobatum illud Innocentii Papæ dictum: *Error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum non defenditur*

tur, opprimitur; a) quo spectat & illud S. Gregorii Mag. Sicut incauta locutio in errorem pertrahit, ita indiscretum silentium eos, qui erudiri poterant, in errore derelinquit. b) Et tamen ex voto Tulliano, quemvis hoc mallet de iis, qui essent idonei, suscipere, quam me; malebam tamen etiam me, quam neminem. c) Quis enim, ut S. Augustinus recte monet, quis audeat dicere, adversus mendacium (& errorem) in defensoribus suis inermem debere consistere veritatem; ut videlicet illi, qui res falsas persuadere conantur, - - fallacibus argumentis veritatem oppugnent, asserant falsitatem; isti, nec vera defendere, nec falsa valeant refutare, - - - sed pro veritate lenti, frigidique dormitent? quis ita desipiat, ut hoc sapiat? d) Quare resistendum talibus erroribus, quos male crescere videmus. Nefas est hoc pati religiosas animas, ut olim agebat Papa Coelestinus. e) Nec immerito; quia teste auctore operis imperfecti: Non solum ille est proditor veritatis qui transgrediens veritatem palam mendacium pro veritate loquitur, sed etiam ille, qui non libere pronunciat veritatem, quam libere pronunciare, adde: aut oppressam libere tueri, oportet. f)

§. VII. Quemadmodum vero proprium Theologici muneris est, vim orthodoxæ veritati, sanæque doctrinæ illatam, a quocumque demum illa, seu aperta fronte, seu per cuniculos impetatur, pro virili repellere, fideique puritatem contra quoslibet insultus sartam semper, tectamque servare: *) ita gravate ferre non debet quiscunque scriptor catholicus, si propter nocentum

(a) Dist. 83. Can. Error. (b) 2- Pastoral. Cap. 4. (c) Phil. 6. (d) Lib. 4. de doctrina Christiana Cap. 2. (e) Epist. Episcopus in Gallia. f) Inter opera S. Chrysostr. Tom. 2. Homil. 2. super Math.

*) Est enim Theologia juxta S. Augustinum Lib. 14 de Trinit. Cap. 1. Scientia, qua filios saluberrima gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur.

tum scriptis suis, fidei catholicæ, aut receptæ in Ecclesia doctrinæ, quamvis haud mala fide, sed improvide, sed inconsulte illatum, sibi dicam scribi, diemque dici videat. Qua in re dignissimum est, quod in parili casu omnibus commenderetur, doctissimi *Combesis* votum: *malem certe, aiebat ille, tametsi remissus sim, meique amantior, millies proscribi, dirasque omnes - - in memet excipere, quam ut mei nominis, si qua esset auctoritas materiali ullo meo errori, - - - qui quidem fratribus meis, ac Christi Ecclesiæ vel minimum exitiosus videatur, quicquam momenti asserat, malimque magis, quibus impensiori charitate in votis sit, ut pro fratribus nedum dicantur, sed et juxta votum Apostoli Rom. 9 v. 3. anathema sint a Christo.*

§. VIII. Istud vero fiducia eo majori sperare, ac expectare a clariss. Censore nostro possumus, quo explorata imago nobis est hujus viri indoles, ad omnem morum honestatem cum religionis studio conjunctam comparata; quem proinde illa sua in Ascetæ nostri doctrinam severiore censura catholico dogmati præjudicium de industria, animoque præmeditato inferre voluisse, lex charitatis, *quæ non cogitat malum*, suspicari omnino vetat. Supponendum ergo potius idem nunc clarissimo huic viro accidisse, quod aliis ejusdem professionis ac instituti pluribus etiam naris emunctæ scriptoribus, qui, quum in adornandis Ecclesiasticæ cum primis Jurisprudentiæ speciminibus intra fines proprios continere se debuissent; subinde tamen extra oleas evagati, rerum theologiarum sive imperitia, sive incuria, aut certe non attento hypotheseum suarum cum theologiæ principiis nexu, in crassos errores, & hallucinationes manifestas incaute inciderunt: cujus quidem facti exempla haud a longe petenda sunt,

sunt. *) Quid proinde mirabimur, eodem si fato involutus sit Anonymi nostri Censor clarissimus ad dogmaticæ veritatis cum Ascetæ hujus doctrina analogiam utique

- *) Horum quædam heic subicere non abs re fore putavimus. Atque in primis quidem haud satis cautus fuit doctiss. *Fleurii*, dum in suis *Institutionibus Juris Eccl.* P. II. Cap. 3. §. 4. baptismi administrandi potestatem ad solos christianos restringens, personam *non baptizantem* exclusit. Equidem hac in re nihil usque definitum, nec Concil. Tridentinum hoc punctum attigit; auctoritates tamen a Theologis collectæ dubitare de valore baptismi a non baptizato peracti adeo non sinunt, cum ut iterare, nequidem apposita conditione liceat: Merito proin in nova harum Institutionum editione de anno 1774 hic error correctus est. Et cui porro notæ non sunt allucinationes Auctoris *Principiorum jurispublici Ecclesiastici catholici*, Francofurti primum & Lipsiæ anno 1747 editorum? quæ tamen in non diu post secuta Vindobonensi editione expunctæ sunt, quibus etiam se opposuerunt plures Theologi, quos inter P. Antonius o *Brien*, in Appendice ad Theses de virtutibus theologicis; sed fusius ante illum P. *Gautier* in suis in eadem Anonymi Principia Animadversionibus Edit. Colon. anno 1750. Neque demum dissimulandas putavi recentioris cujusdam juris ecclæs. Scriptoris aberrationes, suæ haud ita pridem vulgatæ *Introductioni in jus publicum Ecclesiasticum Catholicorum* insperfas, sed purpurati cujusdam Antistitis perspicacia illico detectas & pro suo, quo is pollet, ad conservandam Ecclesiasticorum dogmatum puritatem pervigili studio, zeloque repressas, quæ his quatuor propositionibus continentur: 1) *Dogmata Religionis nostræ esse veritates supra rationem positas* Tom. II. pag. 75. n. 1. 2.) *Facile contingere posse, ut Ecclesia, stante sua in ipsis veritatibus supra rationem positis infallibilitate, præter eas quidquam adnectat, quod plane supra rationem non positum, & republicæ nocivum esse ab Imperante, aut quovis juris naturalis, & publici prudente, quam optime intelligitur.* Ibid. n. 5. 3) *Ab imperante minime quid dogmatici positive decidi, sed solummodo recte negari: simile quid, quod naturali civitatum fini adversum sana ratio dicitur - non dogma*

utique non satis attentus? cujus tamen eruditioni nihil propterea decerptum volumus, neque etiam durius habendum putavimus inconsulte ac improvide cespitan-
tem, monitum S. Augustini sequentes: *Diligite homi-
nes, interficite errores a)*: ut enim idem alibi ait: *non
vincit nisi veritas, victoria veritatis est charitas b)*: ac
vel ideo suadente eodem S. Doctore: *veritas in pace*

ca-

*esse posse. P. II. §. 105. n. 5 & 6. 4) Princeps non tantum
ipsa spiritualia jura, si accidentalia sint, pro reipublica
bono tollendi, sed etiam suspensionem Jurium Ecclesie
essentialium apud eos, apud quos eam sine reipublica inte-
ritu impedire nequit, permittendi obligatione tenetur.
Ibid. §. 116.*

Sed quis non videat in *Ima propositione* *Mysteria religionis*
cum ejus dogmatibus infcite confundi? An morum do-
gmata, quorum pleraque supra rationem non sunt po-
sita, religionis dogmata non sunt? quid? quod nec
quædam fidei dogmata, uti illa de existentia Dei ejus-
que providentia, supra rationem posita sint. *Altera*
Propositio falso supponit Ecclesiam universalem stante
sua infallibilitate decisionibus dogmaticis quidpiam rei-
publicæ exitiosum adnectere posse; si enim hoc posset, posset
consequenter dogmatibus suis errorem adnectere; siqui-
dem doctrina reipublicæ exitiosa, error foret omnino
perniciosissimus; sicque Ecclesia in determinationibus
dogmaticis hoc ipso non esset infallibilis. *Propositio*
Ultia perperam sumit universalem & infallibilem Eccle-
siam quidpiam in dogma recipere posse, quod dogma
non est, quodque naturali civitatum fini adversum sana
ratio dicat. *Propositio ultima* hypotheses fingit im-
possibiles. Nullum profecto verum jus spirituale cogi-
tari potest, quod reipublicæ præjudicet; nec proinde
sæcularis potestas, qua talis unquam se ad pure spiri-
tualia exporrigere potest, atque adeo jura essentialia Ec-
clesiæ, quæ tantum mere spiritualia sunt, sufflaminare
sub ullo prætextu nequit. Ut primum inter spiritalia
& sæculares instantiam vera suboriretur collisio,
tum illa non spiritalia, sed tantum modo temporalia
jura attinet, in quo casu dubium non est, quin excep-
tionem facere Princeps possit.

a) Homil. 6. b) Serm. 358.

catholica pacifico studio nobis est requirenda, paratis corrigi; si fraterne & recte reprehendimur. c)

§. IX. Quamvis igitur Cl. Cenforis intentio a malæ fidei suspicione, aut voluntariæ prolapsionis vitio purgari hoc pacto possit; nihil tamen solidæ rationis suppetit, quod ipsius in Anonymum censuræ excusandæ suffragetur, hæc si cum primis, ut suo loco videbimus, cum præambulæ positionis lemmate, unde proflexerat, comparetur, ubi, dum *possibilitatem non peccandi, Deique legem servandi*, quam divinæ gratiæ in acceptis referendam Ecclesia adversus Pelagiū constantiter docuit, solis naturæ corruptæ viribus attribuendam esse contendit; quid amabo, aliud illa sua in Ascetæ doctrinam censura, quam pestiferum Pelagiani saporis errorem lectoribus incautis ipse male cantus obtrudit? Adeo nempe verum est, quod olim de sui ævi minus sobrie, aut plus, quam oportet, sapientibus scripserat S. Gregorius Mag. *Non nulli -- inquit, dum plus exquirunt contemplando, quam capiunt, usque ad perversa dogmata erumpunt; & dum veritatis discipuli esse humiliter negligunt, magistri errorum fiunt d)*. Sed quod Cl. Cenforem Anonymi nostri attinet, fors ei non injuria exprobrare quis posset, quod jam olim S. Prosper in Collatore reprehendit: *Unde, inquit, hæc diligentia tam severi emerfit examinis? unde in hanc austeritatem supercilium se terricæ frontis armavit? ut -- insidiosus scrutator --- magnum se aliquid conficere præsumat, si catholico scriptori notam erroris affigat. Quasi incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit, impetatur; ac non illa his morsibus doctrina lanietur, que hereticorum commenta dissecit, & tumorem Pelagianæ elationis elisit e)*

§. X.

c) L. I. de Trinit. c. 9. n. 12.

d) Lib. 7. moral. Cap. 17. (e) Lib. advers. Collatorem. Cap. 1.

S. X. Quoniam igitur duo illa : quid natura ex Adamo contracta possit ; quid gratia per Christum operetur in nobis ex Augustini sententia, totius Christianæ fidei fundamenta sunt : a) inde facili quisque negotio intelliget, in istud hic potissimum nobis committendum esse, ut, quæ in hujusmodi disquisitionis genere constans omni tempore fuerit Ecclesiæ catholicæ sententia ? quam fieri poterit, curatissime exponamus. Hoc pacto fiet, ut cognita naturæ peccato vitiatæ imbecillitate ; e contra vero explorata gratiæ sanantis efficacia, nec non ejusdem ad devitationem peccati, divinæque legis observantiam necessitate probe perspecta ; illinc quidem propriis disfidere viribus, & in timore ac tremore salutem nostram operari ; hic vero in Dei auxilio spem totam, atque fiduciam nostram reponere, illudque assiduis precibus ardentem implorare discamus ; ne secus, quod maxime cavendum idem S. Doctor admonuit, *de libero præsumentes arbitrio a gratia divina excidamus* b) :

Atque hinc patet maximi sane momenti esse, quod pertractandum suscepimus præsentis apologetici argumentum, cujus amplitudo, quoniam ad plura theologice doctrinæ capita exporrigitur, cum principe thematici scopi indivulse connexa ; eadem consequenter in exactiorem quoque discussionem simul hic adducta fuisse, nemo, qui in theologica palæstra versatus sit, puto, mirabitur, vel improbabat.

CA-

a) Epist. 94 ad Hilarium. b) Epist. 47.